

MİLAT

Lâle Müldür

22.09–31.10.2020

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları 5672
ISBN 978-975-08-4840-7

MİLAT
Lâle Müldür

Küratör
Curator
Kevser Güler

Küratöryel asistan
Curatorial assistant
Burcu Çimen

Sergi kurulumu
Installation
Sergikur

Editör
Editor
Kevser Güler

Grafik tasarım
Graphic design
Ulaş Uğur

Fotoğraf
Photography
Koray Şentürk
(için/for Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık)
Onur Gökçe (s/p 164–165, 166–167, 168–169, 170–171)

Çeviriler
Translations
Barış Yıldırım
Çiçek Özbek
Matt Hanson & Çağla Demirbaş (Şiirler/Poems)

Türkçe düzelti
Turkish proofreading
Hande Kurdoğlu

İngilizce düzelti
English proofreading
Matt Hanson

Baskı
Printing
A4 Ofset Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Yeşilce M. Donanma S. 16 Kağıthane 34418 İstanbul
T. (0212) 281 64 48 Sertifika No: 44739

1. Baskı: İstanbul, Eylül, 2020
1st Print: Istanbul, September, 2020

2. Baskı: İstanbul, Ekim, 2020
2nd Print: Istanbul, October, 2020

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
Yapı Kredi Culture Arts and Publishing
İstiklal C. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
T. (0212) 360 00 63 F. (0212) 279 81 48
iletisim@ykykultur.com.tr

Bütün yayın hakları saklıdır.
All rights reserved.

Bu kitap 22.09 – 31.10.2020 tarihlerinde
Yapı Kredi Kültür Sanat'ta düzenlenen "Milat"
sergisi kapsamında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
için hazırlanmıştır.

This book is published for Yapı Kredi Bank Inc.
within the frame of the exhibition "Milat" held at
Yapı Kredi Kültür Sanat 22.09 – 31.10.2020.

TEŞEKKÜRLER
THANKS
Dodo Khurtsilava
Doğa Öktem
Duygu Doğan
Emre Baykal
Fatih Özgüven
Franz von Bodelschwingh
Gökçen Cabadan
Haldun Dostoğlu
İhsan Tellioğlu
Kaan Karacehennem
Mathias Taupitz
Murat Deha Boduroğlu
Murat Yalçın
Tankut Aykut
Uğur Müldür

MİLAT

Lâle Müldür

22.09–31.10.2020

6	Milat Kevser Güler
10	Year Zero Kevser Güler
14	Yağmurlar, Sular, Buharlařmalar Fisun Yalçınkaya–Lâle Müldür
20	Rains, Waters, Evaporations Fisun Yalçınkaya–Lâle Müldür
26	şiirler Poems
78	Resimler Paintings
176	Biyografi
178	Biography

Milat

Kevser Güler

Şair Lâle Müldür'ün resimlerini 2020 yılının başında, evine yaptığım bir ziyaret sırasında gördüm. Renk ve figür ilişkileriyle ilgimi çeken bu resimler benim için öncelikle Müldür'ün şiirlerinde de beliren imge fikrine dair sorular doğurmuştu. Bir imgenin, bir şiirde, mecrası dil olan bir üretim içinde belirişyle bir resimde var oluşunun başkılıkları neler olabilir? Bir şairin resimleri onun imge dünyasına dair neler söyleyebilir?

Yapı Kredi Kültür Sanat'ta 22 Eylül – 31 Ekim 2020 arasında düzenlenen “Milat” sergisi bu sorularla yola çıktı. Müldür'ün “Milat”ta sergilenen resimleri 2018-2020 arasında yaptığı çalışmalarını kapsıyor. Sergide yalnızca tek yapıt, Müldür'ün eski eşi Patrick Jacquart Claeys'i resmettiği 1983-1985 arasından diptik bir çalışma farklı bir dönemden. Sergi adını, Lâle Müldür'ün 2019 yılında Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkmış şiir kitabı *Tehlikeliydi, Biliyordum*'un ilk şiiri olan “Milat”tan alıyor. Şairin resme yoğunlaştığı dönemde ortaya çıkan bu şiir, Müldür'ün resimle ilişkisine dair de ipuçları taşıyor.¹

Lâle Müldür, yaşamı boyunca resimle kuvvetli bir ilişki kurmuş. Bazı dönemlerinde, yalnızca dostlarıyla paylaştığı resimler yapmış. Yakın çevresinde pek çok ressam olmuş, onlarla birlikte düşünmüş, onların resimlerine konu olmuş, portre çalışmaları için poz vermiş. Müldür'ün, bugün konukları eksik olmayan bir şiir ve resim atölyesini andıran evinin duvarları, bu ressamların Lâle Müldür portreleriyle kaplı. Aslında, Müldür de şiirlerinde sıklıkla imgesel portreler oluşturmuş. Bu portreler bazen bir ithafla ipuçlarını² veriyor, bazense doğrudan, şiirsel bir portre gibi³ yazıldıklarını belirtiyorlar. Şairin şiirindeki portreler çoğunlukla yakınlık kurduğu kişilere ait. Bazen zamansal ve mekânsal olarak bir arada olduğu veya kaybettiği dostlarına, bazense Albrecht Dürer'in aralarında bulunduğu tarihten figürlere.

Lâle Müldür, portreleri bir kişinin var oluşunun tüm yoğunluğunu taşıyan imgeler olarak görüyor. Bir kişinin o kişi olarak ortaya çıkışına etki etmiş tüm kuvvetlerin ortak imgesi olarak. Bu kuvvetler tarih gibi, toplumsal süreçler gibi kapsamı geniş kuvvetlerin yanında, bir aşk hikâyesi gibi oldukça tekil, biricik etkileri olan kuvvetleri de içeriyor. Müldür'ün bir kutsallık fikriyle ilişkilendiği çalışmalarında bu kuvvetlerin kapsanamazlığına dair bir tasarrufu olduğunu düşünüyorum. Bir portre her seferinde, çok ve çoğul. Baktıkça tek bir kişiyle ilgili olmaktan çıkıyor. Bir kişinin yaşamındaki etkileşimlerin tüm karmaşıklığını, katmanlılığını yükleniyor. Her şeye ve herkese bulaşıyor. Bu tekil çoğulluk fikri bir tür tanrısallık düşüncesine yaklaşıyor. “Milat” sergisi kapsamında şairin düşüncesinde dini mitoloji ve ortak imgelem ile ilgilendiği yapıtları da bu bağlamda yeniden düşünülüyor.

Lâle Müldür'ün bir imge olarak portre ile şiir içinde değil resimsel bir düzlemde ilişki kurmaya odaklanması, kendi deyimiyle “sözcüklerle arasının açıldığı” bir dönemine

¹ Bkz. bu kitap s. 28

² Bkz. bu kitap s. 48

³ Bkz. bu kitap s. 30

denk gelir. Çoğunlukla kendisini ziyaret eden yakınlarının porte çalışmalarını yapan Müldür, kâğıt üzerinde modeline çok yaklaşan bir tasvir yapmak yerine o karşılaşmadaki duygunun, etkileşimlerin veya öne çıkmış bir sözün, jestüel bir biçimde izini sürmeyi önemser. Müldür'ün figürü veya figürleri kâğıt üzerinde ortaya çıkardığı çalışmaları bir bakıma sohbet yapıtları olarak da görülebilir. Bu resimler, şair ile resmi yapılan kişi veya kişiler arasındaki sohbetle gelir veya o sohbeti açar, o sohbeta konu olur.

Şairin resimlerinde var olan kişiler yalnızca Müldür'ü ziyaret eden yakınları değil. Örneğin yeşil, uzun kulaklı giysisiyle bir gün ortadan kaybolmuş oyuncak bebeği Menekşe ve 1500 tarihli otoportresindeki haliyle Albrecht Dürer, Müldür'ün sıklıkla resmettiği diğer iki figür. Bunun yanında çocukluğu ve gençliğinden arkadaşları, novelladan bazı sahneler içinde Küçük Prens, Dürer'in otoportresiyle ilişkisi içinde Hz. İsa, portre fotoğraflarından birinden yola çıkarak çalıştığı Mustafa Kemal Atatürk de Müldür'ün resimlerinde beliriyor.

Lâle Müldür'ün resim çalışmalarında tıpkı şiirlerinde olduğu gibi renk öne çıkan bir öge olarak dikkat çekiyor. Çoğunlukla renkli fon kartonlar üzerine gerçekleştirdiği çalışmalarında Müldür, bu fon seçimini, yapacağı portrenin dünyasına dair bir sezgi ile yaptığını paylaşıyor ve genellikle fonu boyamadan bırakıyor. Seçtiği fon kartonun kendisinden gelen rengin üstünde yer açıp resmettiği figürü çevresel ilişkilerinden yalıtıyor. Renk, hem koruyan, kollayan, çevreleyen bir katman olarak hem de henüz belirmemiş, belirlenmemiş yoğunlukların mekânı olarak Müldür'ün çalışmalarında yer alıyor.

“Milat” sergisi bir araya getirdiği yapıtlarla Müldür'ün üretiminde imgeyi yeniden düşünmeye davet ediyor. Şairin resimsel bir yüzeyde kat ettiği ilişkiler içinde, rengin ve jestin etkileşimlerinde, figürün ve fonun müzakere edilme biçimlerinde, sözcüklerin ve cümlelerin bu yüzeye sızma tarzlarında Lâle Müldür'ün imge dünyasına açılan yeni pencerelerden bahsetmek mümkün. Bu pencerelerdeki olası görünümeler ancak okurun ve sergi ziyaretçisinin bakışıyla ortaya çıkacak.

Year Zero

Kevser Güler

Translation: Barış Yıldırım

I saw the poet Lâle Müldür's paintings in early 2020, during a visit to her house. Sparking my interest through the ways colors and figures brought together, these paintings raised questions for me particularly about the notion of image, which emerges in Müldür's poetry as well: What may be the differences between an image's appearance in a poem, whose medium is the language, and its manifestation in a painting? What can a poet's paintings tell us about her universe of images?

The exhibition "Milat"¹ running at Yapı Kredi Cultural Center from 22 September until 31 October 2020 began with these inquiries. Müldür's paintings on display in "Milat" span the years from 2018 to 2020. Only one piece in the exhibition, namely the diptych from 1983-1985 where Müldür depicts her husband Patrick Jacquart Claeys dates from a different period. The exhibition is named after "Milat" the first poem in Müldür's poetry book *Tehlikeliydi, Biliyordum (It Was Dangerous, I Knew It)* from Yapı Kredi Publications. Penned in a period when the poet shifted her focus to painting, the poem offers clues about Müldür's relation to this art².

Throughout her life, Lâle Müldür has had substantial ties to painting. She herself also made paintings rarely through the years and only showed them to close friends. She has always had numerous painters in her entourage, conversing with them, appearing in their paintings, or posing for portraiture. These painters' portraits of Müldür cover the walls of her house, which today resembles a poetry and painting workshop and is never devoid of visitors. Müldür, for her part, has frequently traversed visual portraits in her poems. These portraits may sometimes present us with clues in the form of a dedication³, and sometimes reveal their having been penned as a poetic portrait with their title.⁴ The portraits in Müldür's poetry are generally of individuals with whom she has developed a certain intimacy; sometimes of the friends with whom she had spent time together, or friends she lost; and sometimes, historical figures such as Albrecht Dürer.

Lâle Müldür considers portraiture as images that encompass the entire intensity of an individual's existence: an amalgamation of all the forces that have fashioned their emergence as an individual. These forces comprise those of a wider scope, such as history and social processes, but also those forces with a rather singular, unique effect like a love story. I think that in her works where she deals with a certain notion of sacredness, she points to the inexhaustibility of these forces. Her portraits are always multiple and plural. The more one regards her portraits, the more they cease to be the portraits of a single individual. They embrace the complexity and multi-layered nature of the possible interactions. They may touch upon everything and everyone. This singular notion of plurality approaches an idea of divinity. It is possible to conceive in such a context the paintings in "Milat" where the poet reflects on religious mythology and its related imagery.

¹ The title "Milat" means "Year Zero" in English. It is kept in Turkish in both languages.

² See this book p. 29

³ See this book p. 49

⁴ See this book p. 31

Lâle Müldür's shift towards dealing with portraiture as an image, not in poetry but in painting, corresponds to a period when, according to her, "she fell out with words". Müldür made portraits of her close friends visiting her, and captured in a gestural manner the sentiments, interactions or words that stood out in that encounter, rather than trying to produce a depiction on paper which closely resembles her models. Müldür's figures on paper may also be construed as conversation pieces, in a sense. These paintings arrive through the conversation between the poet and her model; they figure within and unfold during that conversation.

The figures in the poet's paintings are not limited to her close friends paying a visit. Two other figures frequently portrayed by Müldür are Menekşe, her doll wearing a green costume with long ears, who suddenly disappeared one day; and Albrecht Dürer, as he appears in his self-portrait of the year 1500. In Müldür's paintings, we also come across her friends from childhood and youth, The Little Prince in various scenes from the novella, Jesus in connection with Dürer's self-portrait, and Mustafa Kemal Atatürk, whom she explores via one of his portrait photos.

Color is an outstanding element in Lâle Müldür's paintings, as is the case with her poems. She mostly paints on pastel papers with color, choosing these according to her intuitions concerning the universe around the portrait she will depict, and frequently leaves the background unpainted. On the existing color of the paper of her choosing, she carves out a space for the figure, detaching it from its environment. As such, color emerges in Müldür's oeuvre as a layer that protects, shields and surrounds, and a space for the intensities that have yet to emerge or to be identified.

Bringing together various paintings by Müldür, the exhibition "Milat" proposes to rethink the role of image within her practice. It opens up new windows into Lâle Müldür's universe of images: through the relations that the poet traverses on the surface of her paintings, the interactions between color and gesture, the negotiations between the figure and the environment, and the appearance of words and phrases on this surface. Only the reader's and visitor's gaze may reveal the possible visions to be discerned through these windows.